

El contraban a Mallorca

Una guía bibliográfica

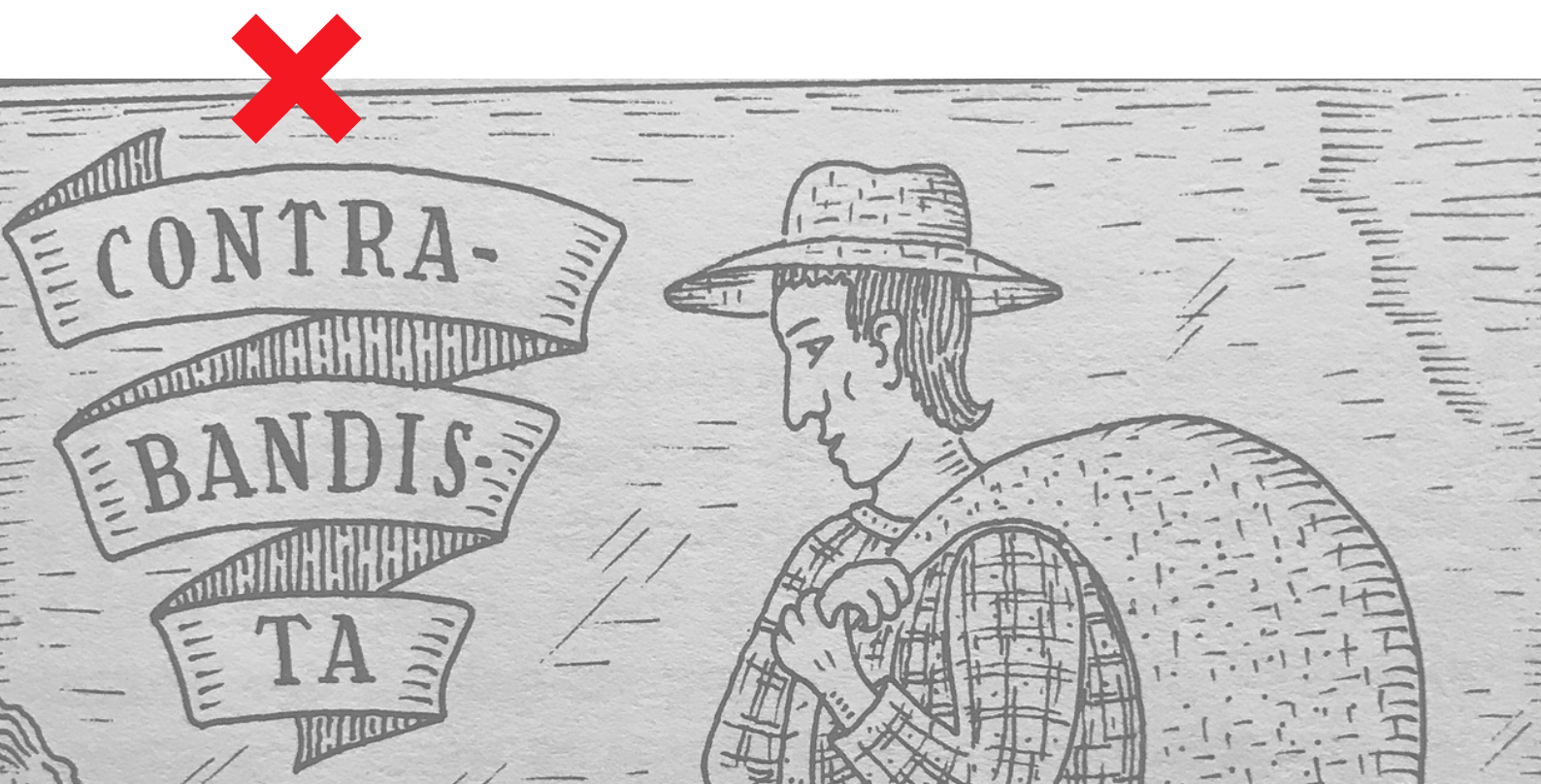
GUIA DE LECTURA

Introducció

A partir del segle XIX el contraban, entès com l'entrada i sortida il·lícita de productes, començà a ser una pràctica comuna a la nostra illa, encara que l'època daurada del contraban a Mallorca es visqué entre el començament dels anys quaranta i el final dels seixanta del segle XX. Polítics, capos, carrabiners, guàrdies civils, contrabandistes a la menuda, traginers... formaven tot un quadre heterogeni però familiar en una època en què tot escassejava.

A través d'aquesta guia de lectura podreu conèixer tot el món que envoltava el contraban a Mallorca, un món que fins i tot ha estat inspiració de novel·les de la nostra literatura.

Bibliografia sobre contraban disponible a la Biblioteca de Cort

ALEÑÁ, Jaime. *El contrabandista y las cuevas de Mallorca.* Palma, Impremta F. Soler Prats, 1925.

BIBILONI AMENGUAL, Andreu. *Contrabandistes i agents de rendes: supervivents i acumuladors entorn al negoci del tabac a Mallorca durant els segles XVII i XVIII.* Mallorca, El Tall, 2000.

BURGUERA VIDA, Joan. *El contraban i la seva influència sobre la població de la zona Sud de Mallorca.* Ses Salines, 1988.

CALVIÑO, Celso. "Contraban i altres actuacions dels carabiners de Sóller" a XII Jornades d'Estudis Locals de Sóller i Fornalutx. Ajuntament de Sóller i Ajuntament de Fornalutx, 2018.

FERRÀ MARTORELL, Miquel. *Els anys de la fam: llegendes urbanes de la posguerra a Mallorca.* Palma, Miquel Font, 2010.

FERRER GUASP, Pere. *Contraban, corrupció i estraperlo a Mallorca: 1939-1975.* Palma, 2014.

FERRER GUASP, Pere. *Contraban, república i guerra.* Palma, Documenta Balear, 2008.

El comerç alternatiu: corsarisme i contraban (ss. XV-XVIII). VIII Jornades d'Estudis Històrics Locals. Palma, Institut d'Estudis Baleàrics, 1990. [Les Jornades varen tenir lloc a Palma, del 23 al 25 de novembre de 1989].

El secreto de la pedriza. Palma, Fundació Sa Nostra, 2006. [La 1a edició és de 1920].

MANRESA, Andreu. *“Els secrets del contraban a Mallorca”*, Palau Reial, 1, 3, Palma, 1985.

MUT FERRAGUT, Tomàs. *Al·lots, avui hi ha festa!: secrets i confidències desconegudes del contraban mallorquí (1930-1990)*. Palma, 2017.

MUT FERRAGUT, Tomàs. *“Anar a ses Penyes”* a: I Jornades d'Estudis Locals de Lluçmajor. Palma, Illa Edicions i Ajuntament de Lluçmajor, 2018.

MUT FERRAGUT, Tomàs. *“Empremtes contrabandistes al municipi de Santanyí”* a: II Jornades d'Estudis Locals de Santanyí. Santanyí, Ajuntament de Santanyí, 2017.

MUT FERRAGUT, Tomàs. *“Secret d'en Marquès: un nom de lloc tràgic”* a: VII Jornades d'Estudis Locals de Sóller i Fornalutx. Ajuntament de Sóller i Ajuntament de Fornalutx, 2013.

NICOLAU PERELLÓ, Esteve. *El contraban a Mallorca 1893-1934: Els Garau adversaris de Joan March Verga.* Palma, Lleonard Muntaner, 2017.

ORDINAS, Gabriel. “Un expedient de contraban al Serradell de Sa Costera 1777” a XI Jornades d’Estudis Locals de Sóller i Fornalutx. Ajuntament de Sóller i Fornalutx, 2016.

ROSSELLÓ VAQUER, Ramon. *Morts, desgràcies i maldats a Mallorca.* Campos, 2006.

SALAS, Gràcia; RIVACOBÀ, Ludmila. Camí dels Ribassos. Palma, Conselleria de Medi Ambient, 2009. [Conté: *Contraban, un delictes “ben considerat”*].

SBERT BARCELÓ, Cristòfol Miquel. *El caciquisme i el seu temps: Santanyí 1868-1936: el contraban.* Palma, Documenta Balear, 2007.

Joan March Ordines: un home lligat al contraban

Joan March Ordines, també conegut com “en Verga”, va néixer a Santa Margalida al 1880 en el si d’una família pagesa. Desplaçà ben aviat una aristocràcia decadent, de nobles i botifarres, que comandava i detenia gran part de la propietat agrícola i la minsa xarxa comercial illenca. Comprà i parcel·là grans finques per a vendre-les després, mitjançant crèdits a llarg termini, a pagesos i amitgers; creà una banca, muntà diverses empreses i una companyia de navegació.

El 1904 establí una fàbrica de tabac a Alger i aconseguí el monopoli del tabac al Marroc. Va acumular una gran fortuna, en part gràcies al negoci del contraban. Quan morí, l’any 1962, era el setè home més ric del món.

A la Biblioteca de Cort trobaràs un bon grapat de biografies sobre aquest personatge:

BENAVIDES, Manuel D. *El último pirata del mediterráneo: novela reportaje.* Sevilla, Espuela de plata, 2017.

CABRERA, Mercedes. *Juan March (1880-1962).* Madrid, Marcial Pons, 2011.

DÍAZ NOSTY, Bernardo. *La irresistible ascención de Juan March: notas previas para una investigación biográfica.* Madrid, Sedmay, 1977.

FERRER GUASP, Pere. *Joan March: els inicis d'un imperi financer: 1900-1924.* Palma, Edicions Cort, 2000.

FERRER GUASP, Pere. *Joan March: la cara oculta del poder: 1931-1945.* Palma, Edicions Cort, 2004.

FERRER GUASP, Pere. *Joan March: l'home més misteriós del món.* Barcelona, Ediciones B, 2008.

Altres obres: literatura i contraban

Aquí teniu també algunes obres literàries relacionades amb el tema del contraban que podreu trobar a la Xarxa de Biblioteques de l'Ajuntament de Palma:

BLASCO IBAÑEZ, Vicente. *Flor de mayo*. València, Prometeo, 1923.

BLASCO IBAÑEZ, Vicente. *Los muertos mandan*. Thule ediciones, 2003. (1a edició 1909)

GUASP, Joan. *El filòsof i el contrabandista*. Tarragona, Arola, 2017.

PLA, Josep. *Contraban i altres narracions*. Barcelona, Edicions 62, 1980.

PORCEL, Baltasar. *Els argonautes*. Barcelona, Edicions 62, 1979.

PORCEL, Baltasar. *La lluna i el Cala Llamp*. Palma, Hora Nova, 2005.

PORCEL, Baltasar. *Solnegre*. Barcelona, Albertí, 1961. *Premi Ciutat de Palma

PUIG, Valentí. *El bar de l'AVE.* Barcelona, Proa, 2017.

RAYÓ, Miquel. *Contraban.* Barcelona, Cruïlla, 1997.

ROSSELLÓ BUJOSA, Guillem. *Contraban de Tramuntana.* València, Tabarca Llibres, 2008.

SOTO, Carlos. *El carbonero.* Barcelona, Destino, 2016.

THELEN, Albert Vigoleis. *La isla del segundo rostro.* Barcelona, Círculo de Lectores, 1994.

Es Pontàs (Santanyí), 30 de setembre de 1923

V. BLASCO IBÁÑEZ

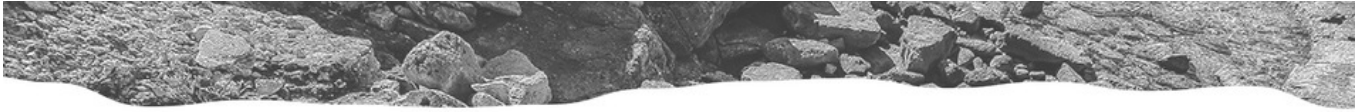
FLOR DE MAYO

NOVELA

Coberta del llibre "Flor de Mayo" de Blasco Ibáñez

Guia realitzada per la Biblioteca de Cort
en motiu de la següent xerrada:

Dijous 31 de gener
a les 19 h, a la Biblioteca de Cort

XERRADA + PROJECCIÓ

EL CONTRABAN A MALLORCA

A càrrec de **Tomàs Mut**

autor del llibre *Al·lots, avui hi ha festa!*

Secrets i confidències desconegudes del contraban mallorquí

Presenta l'acte **Joan Carles Palos,**

director general de Comunicació de l'Ajuntament de Palma

Gener de 2019

